

Sprawozdanie z przebiegu spotkania grupy interesariuszy projektu „REMIX – inteligentne i zielone regiony UE” w dniu 09.11.2018 r. we Wrocławiu

Uczestnicy spotkania:

Instytut Rozwoju Terytorialnego	Jan Blachowski
KGHM CUPRUM Sp. z o.o. Centrum Badawczo-Rozwojowe	Izabella Nowak
Klaster Wałbrzyskie Surowce	Jerzy Dudzik
Klaster Wałbrzyskie Surowce	Mirosław Miller
Okręgowy Urząd Górniczy we Wrocławiu	Robert Podolski
Okręgowy Urząd Górniczy we Wrocławiu	Miranda Ptak
PIG - PIB, Oddział we Wrocławiu	Katarzyna Zboińska
Politechnika Wrocławska, Wydział Geoinżynierii, Górnictwa i Geologii	Urszula Kaźmierczak
Związek Pracodawców Polska Miedź	Rafał Szkop
Związek Pracodawców Polska Miedź	Beata Staszaków
Ekspert ds. RIS3	Jarosław Osiadacz
UMWD, Dep. Obszarów Wiejskich i Zasobów Natur., Wydział Geologii	Barbara Gross
UMWD, Dep. Rozw. Reg., Wydział Gospodarki	Agata Zemska
UMWD, Dep. Rozw. Reg., Wydział Promocji Gospodarczej i Inwestycyjnej	Ewa Król
UMWD, Dep. Rozw. Reg., Wydział Promocji Gospodarczej i Inwestycyjnej	Ewelina Jarnut
UMWD, Dep. Rozw. Reg., Wydział Promocji Gospodarczej i Inwestycyjnej	Julia Maszczak
UMWD, Dep. Rozw. Reg., Wydział Promocji Gospodarczej i Inwestycyjnej	Arkadiusz Suliga

Program spotkania:

1. Prezentacje ze spotkania partnerskiego i peer review visit w Grecji:
 - a) Barbara Gross: *Wydobycie boksytu i produkcja aluminium w regionie Sterea Ellada*
 - b) Katarzyna Zboińska: *Popularyzacja geologii i górnictwa: działania w regionie Sterea Ellada i w krajach partnerskich projektu*
 - c) Rafał Szkop: *Przemysł 4.0 – Cyfrowa metamorfoza przemysłu*
2. Przedstawienie rekomendacji dot. zmian w RIS3 w zakresie specjalizacji surowcowej i planu wdrożeniowego (Action Plan) – dr Jarosław Osiadacz
3. Dyskusja na temat propozycji rekomendacji do RIS3 i Action Planu.
4. Realizacja i promocja projektu REMIX:
 - a) Regional ecosystem mapping
 - b) 5th and 6th eNewsletters – content ideas: mining heritage, battery value chain, SLO, upcoming events

- c) Publication: *Regional financial guides for better mining and raw material policies* (przykłady projektów górniczych do połowy stycznia 2019 r.)
 - d) Publication: *Common scenarios on the EU mining sector development in the foreseeable future – Regions as driving force in implementation of the Smart and Green Mining in EU*
 - e) Good practices guide
 - f) Kongres surowcowy w Rytrze 20-23.11.2018 r.
 - g) spotkanie informacyjno-promocyjne na Dolnym Śląsku (I kw. 2019)
 - h) Międzynarodowa konferencja górnicza i warsztaty partnerów (15-16 maja 2019)
5. Ustalenie terminu kolejnego spotkania i sprawy inne

Przebieg spotkania:

1. **Powitanie i prezentacja uczestników spotkania** – przedstawienie tematyki spotkania przez koordynator projektu Panią Ewę Król.
2. **Sprawozdanie ze spotkania partnerskiego i peer review visit w Grecji:**

Pani Barbara Gross zaprezentowała region Sterea Ellada, który gościł uczestników spotkania projektowego. Grecja Środkowa – drugi pod względem wielkości region administracyjny w Grecji, bogaty w zasoby złóż kopalin, posiadający rozwinięty sektor rolniczy i stosunkowo rozwiniętą infrastrukturę turystyczną. W regionie tym znajdują się najważniejsze złoża boksytów, pod względem wydobycia których Grecja zajmuje pierwsze miejsce w Europie. Pani Gross przedstawiła główne obszary występowania złóż boksytów na obszarze Grecji, sposób ich wydobycia oraz zastosowanie – boksyt jest wykorzystywany m.in. jako podstawowy surowiec do produkcji tlenku glinu i aluminium. Zaprezentowała także interesariuszom największe spółki zajmujące się wydobyciem boksytu w rejonie Grecji Środkowej (m.in. *Elmin Bauxites S.A.*, *Delphi-Distomon S.A.*) oraz kompleks przemysłowy *Aluminium of Greece*, który odwiedzili partnerzy oraz interesariusze projektu podczas wizyty w regionie Sterea Ellada - najnowocześniejszy zintegrowany zakład zajmujący się produkcją tlenku glinu i aluminium, będący największym tego typu obiektem w Unii Europejskiej.

Pani Katarzyna Zboińska podjęła próbę przybliżenia interesariuszom tematu często poruszanego na spotkaniach projektowych, tj. popularyzacji geologii i górnictwa oraz podejmowania działań edukacyjnych w celu uzyskania społecznej akceptacji dla górnictwa. Zaprezentowała działania podejmowane na tym polu w Grecji – m.in. na przykładzie parku tematycznego Vagonetto Fokis Mining Park, który odwiedzili partnerzy oraz interesariusze projektu REMIX, próbując porównać je do działań podejmowanych w Polsce czy innych krajach partnerskich projektu i prosząc o ocenę grupę interesariuszy uczestniczących w spotkaniu we Wrocławiu. W toku dyskusji stwierdzono, że popularyzacja górnictwa w Polsce na tle innych krajów europejskich nie wygląda najgorzej. Powinniśmy jednak brać przykład od innych – dyrektor Podolski wskazał, że na Zachodzie nawet małe, stare kopalnie są wykorzystywane nie tylko do celów turystyki górniczej, ale także do różnych eksperymentów czy np. ćwiczeń ratowniczych – jako przykład podana została kopalnia we Freibergu. Podkreślona została również potrzeba zmiany programów nauczania i dostosowania ich do potrzeb branży górniczej/surowcowej czy „odrodzenia się” szkół technicznych. Wyrażono obawę, że brak

zmian na tym polu spowoduje, że nie będzie ani kadry, która będzie przygotowywać następne pokolenia do pracy w branży, ani też rąk do pracy.

Pan Rafał Szkop przedstawił zagadnienie cyfryzacji w przemyśle i górnictwie. Uczestnikom spotkania przybliżony został temat przemysłu 4.0 – tzw. „czwartej rewolucji przemysłowej”, której początki miały miejsce w latach 10. XXI wieku. Pan Szkop podjął próbę odpowiedzi na pytanie czym jest przemysł 4.0, z jakich elementów się składa, przedstawił 10 technologii rewolucjonizujących produkcję przemysłową, a także różnicę między digitalizacją a cyfryzacją. Następnie zaprezentował na czym polega górnictwo 4.0, jakie są jego najważniejsze elementy (np. inteligentne maszyny, sensory, łączność; zdalne sterowanie; automatyzacja i robotyzacja; wykorzystywanie dronów), cele (m.in. wzrost efektywności, wzrost wydajności dzięki innowacjom, poprawa bezpieczeństwa pracy, redukcja kosztów) oraz zalety i przyszłość (m.in. mniej wypadków i zdarzeń potencjalnie wypadkowych – zwiększone bezpieczeństwo; minimum pracowników operujących w trudnych warunkach, ograniczenie czasu przebywania w przodkach i wyrobiskach – większy komfort pracy; obniżenie kosztów eksploatacji, przewaga konkurencyjna dzięki wdrożeniu nowych technologii – optymalizacja zysku).

3. Przedstawienie rekomendacji dot. zmian w RIS3 w zakresie specjalizacji surowcowej i planu wdrozeniowego (Action Plan):

Pan Jarosław Osiadacz zaprezentował założenia i podstawowe dokumenty, które posłużyły mu do dokonania przeglądu RIS3 Dolnego Śląska oraz wskazał kierunki rekomendacji dot. zmian w RIS3 w zakresie specjalizacji surowcowej. Przedstawił mocne i słabe strony oraz szanse i zagrożenia występujące w regionie w kontekście surowców naturalnych i wtórnych. Zaproponował podział inteligentnej specjalizacji surowce naturalne i wtórne na trzy obszary (pozyskiwanie surowców naturalnych i ich pierwotne przetwarzanie, przetwarzanie odpadów i materiały zaawansowane oraz eksploatacja wód mineralnych i borowin), przedstawił prognozowane typy działań do podjęcia w ramach tych obszarów oraz cele dla regionalnych inteligentnych specjalizacji w wymiarze środowiskowym (np. redukcja bieżącej emisyjności branży, redukcja już istniejących składowisk poprzez przetworzenie depozytów, wdrożenie koncepcji GOZ) i ekonomicznym (m.in.: zwiększenie zaangażowania jednostek B+R w rozwój branży, zwiększenie ilości start-up'ów w branży, zwiększenie eksportu produktów o wysokiej wartości dodanej).

4. Dyskusja na temat propozycji rekomendacji do RIS3 i Action Planu.

Po prezentacji Pana Osiadacza odbyła się dyskusja na temat zagadnień w niej poruszanych. Interesariusze wskazali m.in. na dużą rolę innowacji w rozwoju górnictwa. Dyrektor OUG we Wrocławiu R. Podolski zwrócił jednak uwagę, że górnictwo jest tradycyjne i żadnej gwałtownej rewolucji technicznej czy technologicznej w górnictwie nie ma co się spodziewać. ważnych aspektów dotyczących zagadnień wiążących innowacje z wynalazkiem i rynkiem. Prezes klastra Wałbrzyskie surowce p. Jerzy Dudzik podkreślił jak ważne jest powiązanie innowacji z wynalazkiem i jego opatentowanie a następnie z rynkiem, który weryfikuje wartość wprowadzonego ulepszenia. Ponadto podkreślono jak ważnym problemem do rozwiązania w branży jest transport i likwidacja wszelkich ograniczeń z nim związanych. Zwrócono również uwagę na potrzebę zmiany sposobu kształcenia oraz zmiany w programach nauczania w górnictwie. Wskazano na problem z kadrami i

brakiem ludzi do pracy w branży. Zaakcentowane zostało także znaczenie recyklingu jako przyszłości całej branży.

Podsumowanie dyskusji:

- wyczerpywanie się surowców;
- istnienie firm recyklingowych na Dolnym Śląsku, „urban cycling”;
- innowacyjność w górnictwie – „czy w górnictwie można oczekiwać gwałtownych rewolucji w zakresie innowacji?”;
- transport (komunikacja) w przemyśle wydobywczym;
- plany nowych kopalni na Dolnym Śląsku;
- kształcenie w górnictwie
- dostępne zasoby/środki na danym obszarze determinują możliwości działań;
- zbyt duża szczegółowość rekomendacji;
- problem mierzalności innowacji: czy innowacja = wynalazek, zgłoszenie patentowe, rynek;
- recykling urządzeń specjalistycznych, np. smart fonów
- Platforma Górnicza – wsparcie finansowe dla regionów powęglowych, wykorzystanie wody pokopalnianej

Interesariusze obiecali przeanalizować raz jeszcze propozycje przedstawione przez Pana Osiadacza i przestać swoje uwagi i sugestie w kontekście rekomendacji do RIS3 i Action Planu.

5. Realizacja i promocja projektu REMIX:

Kolejnym punktem programu spotkania było omówienie przez koordynatora projektu Panią Ewę Król na jakim etapie jest realizacja projektu oraz jakie działania będą podejmowane w celu realizacji zadań projektowych oraz promocji projektu. Interesariusze zostali poproszeni o sprawdzenie i ewentualne uwagi do przygotowanego dokumentu, tj. Regional ecosystem mapping oraz o swoje propozycje do kolejnych numerów Newslettera, a także podzielenie się przykładami dobrych praktyk, które mogłyby zostać zaprezentowane w projekcie. Do chwili obecnej przedstawiono w ramach projektu trzy przykłady dobrych praktyk, tj.:

- „Mineralne surowce odpadowe na hałdach dawnego górnictwa i przetwórstwa kopalni Sudetów - baza danych wraz z mapami geochemicznymi wybranych rejonów w skali 1:10 000” (informacje na ten temat zostały przekazane przez PIG – PIB);
- Stara Kopalnia Centrum Nauki i Sztuki;
- kopalnia Złoty Stok.

Ponadto Pani Ewa Król poinformowała o planowanym w I kw. 2019 r. spotkaniu informacyjno-promocyjnym projektu na Dolnym Śląsku, które będzie poświęcone możliwościom pozyskania funduszy na innowacyjne projekty górnicze, zaprosiła interesariuszy do udziału w nim oraz poprosiła o pomoc w jego organizacji.

Poruszony został również temat konferencji górniczej, którą mamy zorganizować na zakończenie I fazy realizacji projektu w maju 2019 roku. Pani Ewa zaprezentowała propozycję programu konferencji. Uczestnicy spotkania zastanawiali się nad jej tematyką, prelegentami, którzy mogliby wygłosić prezentacje i wziąć udział w dyskusjach panelowych oraz jacy przedstawiciele branży surowcowej powinni zostać zaproszeni jako uczestnicy.

6. Ustalenie terminu kolejnego spotkania i sprawy inne.

Termin kolejnego spotkania interesariuszy został ustalony na styczeń 2019 r. Do tego czasu kontakt będzie się odbywał drogą mailową i telefoniczną. W ten sposób zostanie zorganizowana grupa interesariuszy udająca się na spotkanie peer review w Portugalii.

Podsumowanie:

Efektem spotkania było przekazanie interesariuszom wiedzy i doświadczeń wyniesionych ze spotkania w Grecji. Zagadnienia zaprezentowane przez greckich partnerów projektu zostały omówione w perspektywie Dolnego Śląska: w jaki sposób wykorzystać doświadczenia partnerów projektu dla wzrostu innowacyjności regionu. Wskazano jak duże znaczenie dla rozwoju górnictwa ma z jednej strony wprowadzanie innowacji, a z drugiej popularyzacja górnictwa i uzyskanie jego społecznej akceptacji.

Niezwykle ważna była dyskusja na temat propozycji rekomendacji dot. zmian w RIS3 Dolnego Śląska, przygotowanych przez Pana J. Osiadacza. Szybko zachodzące zmiany w gospodarce wymuszają zmianę polityk regionalnych. Ewaluacja i planowana aktualizacja RIS3 umożliwi ukształtowanie takiego środowiska, które będzie sprzyjało poszukiwaniu i wprowadzaniu innowacyjnych rozwiązań, które korzystnie wpłyną na rozwój branży surowcowej. Interesariusze projektu, którzy znają problemy branży są zainteresowani współpracą na rzecz poprawy warunków rozwojowych firm działających w tym obszarze.